

25
MAAILMAN
OUDOINTA
RIKOSTA
ANSSI ERIKSSON

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.
Text and data mining prohibited.

Tämän kirjan kirjoittamista ovat tukeneet Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö ja Otavan kirjasaatiö.

© Anssi Eriksson ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2026

Tekstin- ja tiedonlounhintaa kielletty.

ISBN 978-951-1-53067-1

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2026

Sisällys

Johdanto	7
Harvinaiset höpläytykset	11
Valekreivi Caglioston kootut seikkailut (1743–1795)	13
New Forestin jouluankeuttajat (2008)	27
Vantaan Jurase Park (2015)	35
Kummalliset kähvellykset	45
Kohtalon kivi (1950)	47
Baker Streetin tunnelimurto (1971)	55
Tammikun ydinjätevarkaus (1994)	69
Manchesterin myyräjengi (2007–2014)	77
Frank Sinatra Juniorin kidnappaus (1963)	83
Merkilliset metkuilijat	89
Circlevillen kirjeterroristi (1976–1994)	91
21-kasvoinen hirviö (1984–1985)	101
Texasin tammimyrkyttäjä (1989)	107
Postikorttibandiitti Brenden James Abbott (1987–1998) ..	113
Pitelemätön joogamestari Choi Gap-Bok (2012)	129
Sycamore Gap -vaahteran kurja kohtalo (2023)	135

Poikkeukselliset pöperöpihitykset	143
Languedoc-Roussillonin viiniradikaalit (1976–)	145
Quebecin suuri vaahterasiirappivarkaus (2011–2012)	155
Pohjois-Italian parmesaanivarkaudet (2015)	167
Tavattomat taidevarkaudet	175
Bostonin museoisku (1990)	177
Rikers Islandin Dalí-varkaus (2003)	195
Operaatio kultainen wc-pönttö (2019)	209
Verrattomat vedätykset	223
Timanttikenttäkoijarit (1872)	225
Morristownin paranormaali jymäytys (2009)	235
Hämeen huonekaluhuijaus (2019–2024)	245
Kaikkien aikojen maskisumutus (2020)	257
Tampereen sarjakaunistautuja (2022)	271
Lähteet	279

Johdanto

Rikoksiin liittyvää uutisointia seuratessaan voi helposti ajautua epätoivoon, sillä media lappaa jatkuvalla syötöllä ihmismielen pimeimpien puolten likavettä reaaliajassa kuohuvaan uutisvirtaan. Toinen toistaan hurmeisemmat tarinat julmine ihmiskohtaloineen saattavat jäädä kummittelemaan vuosikausiksi mielen syvimpiin sopukoihin ja ilmaantua myöhemmin yön pimeydessä piinaamaan ihmispoloa, joka haluaisi vain saada unenpäätä kiinni.

Rikoksia on tehty niin kauan kuin ihmisillä on ollut olemassa edes jonkinlainen käsitys laista ja järjestyksestä. Rikollisuuden historia kulkeekin käytännössä käsi kädessä ihmiskunnan historian kanssa, ja sen aikakirjoihin on vuosituhansien saatossa ehtinyt tallentumaan runsaasti myös vähemmän synkkiä tarinoita mitä eriskummallisimmista tempauksista. Sellaisista, jotka saattaisivat aivan hyvin olla peräisin *Aku Ankan* sivuilta.

Tästä muodostuikin johtava ajatus, kun kokosin tarinoita kirjaa varten: jos kerrottu voisi tapahtua Ankkalinnassa, se kelpaisi mukaan.

Täysin uhreita ei urakasta selvitty, sillä toisinaan aluksi hölmöltä vaikuttaneen operaation tai sen toteuttajien taustalta saattoi löytyä yllättävänkin synkkiä tarinoita. Tämä osaltaan vahvisti

vanhaa viisautta: kaikki ei ole aina sitä, miltä alkuun näyttää. Suurimmassa osassa tapauksia syntyneet vahingot ovat kuitenkin olleet joko materiaalisia tai korkeintaan henkisiä.

Kelpuutin mukaan myös täysiverisiä mysteerejä: vuosikymmeniä vanhoja rikoksia, joiden tekijöitä ei ole tähän päivään mennessä saatu selville eikä todennäköisesti koskaan saadakaan. Nämä toimikoot muistutuksena todellisuudesta, jossa elämme.

Helsingin yliopiston Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin vuoden 2021 seuraamus- ja kontrollijärjestelmää koskevista katsauksesta selviää, että Suomessa kolmasosa rikoksista jää selvittämättä. Luku kattaa kaikki rikokset, myös ne kaikkein kummallisimmat tapaukset. Ja tästä päästään sujuvasti kysymyseen: mikä oikeastaan tekee rikoksesta oudon?

Tässä kirjassa outous ei välttämättä viittaa aina rikokseen itsessään vaan yhtä lailla sen kohteeseen, tekotapaan, syntyneisiin seurauksiin tai vaikkapa rikoksen tekijöihin. Sivuilla vilahtelee mitä eriskummallisimpia hahmoja, joista osa näkee aivan liian paljon vaivaa melko vaatimattoman hyödyn takia, osa taas lähtee toteuttamaan päänäpistöjä, jotka olisi ollut parempi jättää hiipumaan aivolohkojen perukoille siksi aikaa, että pahin into ehtii laantumaan.

Pyrin välttämään kaikkein tunnetuimpia erikoisiksi laskettavia rikostapauksia. Oulun lentokonekaappaus, D. B. Cooperin mysteeri, vuoden 1962 Alcatraz-pakoreissu ja Ruben Oskar Auervaaran romanssipetkutukset sopisivat sinänsä teemaan, mutta ne on tähän päivään mennessä käsitelty niin artikkeli-, kirja-, kuunnelma- kuin elokuvamuodossakin jo varsin kattavasti.

Seuraavilla sivuilla kerrotuissa tarinoissa hypätään edellä mainittujen sijaan muun muassa mekaanisten hirmuliskojen, maanalaisten tunneleiden, valemaagikkojen ja ufo-sumuttajien maailmaan aina 1700-luvun hämäristä nykypäivään. Ne voi ottaa varoittavina esimerkkeinä, kiehtovina katsauksina ihmismielen

kirjoon tai ihan vain häpeilemättömänä true crime -viihteenä. Millä mielellä tarinat sitten nautittekin, älkää missään nimessä menkö ottamaan niistä mallia.

Anssi Eriksson

Erityiskiitokset: Helsingin poliisilaitos, Hämeen poliisilaitos, keskusrikospoliisi, Sisä-Suomen poliisilaitos, Itä-Uudenmaan käräjäoikeus, Päijät-Hämeen käräjäoikeus, Helsingin käräjäoikeus, Helsingin hovioikeus, Turun hovioikeus

Harvinaiset höpläytykset

*”En ole havainnut ihmisten rehellisyyden
kartuttavan heidän omaisuuttaan.”*

THOMAS JEFFERSON

Aloitamme sukelluksen outojen rikosten maailmaan julkeilla jymäytyksillä, joiden ainoa tarkoitus on ollut lihottaa tekijöidensä kukkaroa. Kierros alkaa valistuneen itsevaltiuden ajoista, jolloin tieteellinen ja teollinen vallankumous avasivat aivan uusia vippaskonsteja henkimailman asioihin paneutuneille helppoheikeille.

Tätä seuraa loikka kuluvalle vuosituhannelle, jonka ensimmäisellä vuosikymmenellä Lapin talvista ihmemaata pyrittiin toisintamaan keskellä loskaista Etelä-Englantia. Reissu päättyy Suomen historian kenties kunnianhimoisimpaan teemapuistohankkeeseen, joka olisi suuruudenhulluudellaan saanut *Dinosauruspuihosta* tutun hirmuliskoporho John Hammondin vetämään spiraalipullan väärään kurkkuun.

Valekreivi Caglioston kootut seikkailut (1743–1795)

*Pimeyden voimien kanssa leikkiminen
voi käydä kalliiksi*

Maalis-huhtikuun taitteessa vuonna 1791 paavin valtuuttamat, harhaoppien torjuntaan innolla paneutuvat inkvisiittorit pohtivat Roomassa kuumeisesti, mitä tehdä miehelle, joka oli jo vuosien ajan aiheuttanut päänvaivaa eri maiden aatelis-tolle ja hallitsijoille ympäri Eurooppaa, Pohjois-Afrikkaa ja Baltiaa.

Kiistakapula totteli nimeä kreivi Alessandro Cagliostro. Hän oli okkultisti, maagikko, vapaamuurari ja seurapiirihai, joka oli tuossa vaiheessa virunut Rooman Borgon kaupunginosassa sijaitsevan Castel Sant'Angelon vankityrmässä reilun vuoden verran. Koska kirkonmiehet eivät päässeet yksimielisyyteen hänen kohdalostaan kahden viikon päähkäilyn jälkeen, asia päätettiin jättää paavi Pius VI:n huoleksi.

7. huhtikuuta mustaan huppuun verhottu Cagliostro sai kuulla inkvisitiotuomareiden, kardinaalien ja paavin edessä polvistuesaan tuomioista kaikkein karuimman: hänen katsottiin syyllistyneen keretteläisyyteen, noituuteen ja vapaamuurariloosin perustamiseen, ja näistä teoista hänet tuomittiin kuolemaan.

Paavi antoi kuitenkin armon käydä oikeudesta ja muutti tuomion elinikäiseksi vankeusrangaistukseksi, jota kreivi kärrättiin kärsimään Romagnan ja Marchen rajalle San Leon majesteettisena töröttävään linnoitukseen.

Cagliostro'n loputtomalta tuntuneen temppusäkin pohja oli viimein saavutettu, mutta kuka tämä hovien hävytön hämmennyttäjä oikein oli?

Ensinnäkin hänen nimensä oli vedetty täysin hatusta, tittelistä puhumattakaan. Todellisuudessa Giuseppe Balsamo oli syntynyt Palermossa köyhään mutta kunnialliseen juutalaisperheeseen ja osoittanut jo varhain mustan lampaan piirteitä huikelevaisella tyyllillään ja vaikeuksilla pysyä totuudessa.

Taloudellisista haasteista huolimatta isoisä ja sedät pitivät huolta, että nuori Giuseppe pääsi sivistämään itseään. Hänet hyväksyttiin L'Ordine ospedaliero di San Giovanni di Dio -nimiseen veljeskuntaan, jonka pyörittämän luostarin huostassa nuori mies opiskeli kemiaa ja tutustui erilaisiin hengellisiin riitteihin.

Koijarin ura urkeni jo varhain. Vuonna 1764 21-vuotias Balsamo onnistui vakuuttamaan vauraan kultasepän Vincenzo Maranon siitä, että Monte Pellegrinon oli vuosisatoja aiemmin haudattu mittava aarre. Marano järkeili, että nuoren miehen okkultismitietämys suojelisi maagisilta olennoilta, jotka kuu-
leman mukaan vartioivat aarretta. Retkelle valmistautuessaan Balsamo pyysi sepältä kustannusten kattamiseksi tuntuvaa etumaksua, josta suurin osa taisi sujahtaa suoraan seikkailijan alun taskuun.

”Aarten” luona Balsamon demoneiksi naamioituneet kätyrit hyökkäsivät pahaa-aavistamattoman Maranon kimppuun, ja Balsamo kumppaneineen pakeni tajuttomaksi tuupertuneen sepän rahat mukanaan. Toivuttuaan Marano luuli joutuneensa kaikessa hässäkässä pahantahtoisten jinnien yllättämäksi. Katoamistempusta raivostunut Marano yritti seuraavana päivänä tavoitella Balsamoä tämän kotoa, mutta sai huomata miehen häipyneen kaupungista – ja pian koko maasta.

Seuraavaksi Balsamo ilmestyi Maltalle, jossa aloitti työskentelyn apteekkarina. Sujuvasanainen mies onnistui ujuttautumaan

itämisiin rituaaleihin ja mystiikkaan hurahaneen Maltan ritari-kunnan suurmestarin Pinton suosioon. Lopputuloksena Balsamoista leivottiin arvostetun maallikkosääntökunnan jäsen. Tuore arvonimi sekä Pinton kirjoittamat suosituskirjeet antoivat pontta Balsamon pyrkimyksille uida aristokraattien liiveihin, missä hän ikinä liikkeuikin.

Alkuvuodesta 1768 Balsamo siirtyi Roomaan, missä hän keplotteli itsensä kardinaali Orsinin sihteeriksi. Pesti osoittautui seikkailun makuun päässeelle nuorelle maagikolle tylsistytäväksi, joten hän alkoi myydä sivubisneksenään ”egyptiläisiä” amuletteja ja maalauksia, jotka hän teki yhdistelemällä vanhoista kupari-kaiverruksista tehtyjä painokuvia ja maalaamalla niiden päälle. Hän oli väärennyspuuhissa niin etevä, että myöhemmin itse Giacomo Casanova piti hänen Rembrandt-jäljennöstään aitoa vaikuttavampana työnä.

Roomassa Balsamo tapasi Serafinana tunnetun Lorenza Felicianin, jonka kanssa avioitui vuonna 1768. Balsamo oli tuolloin 27-vuotias, morsian kyseenalaisesti vasta 17. Kuvankauniista Serafinasta tuli joka tapauksessa nopeasti tärkeä tekijä miehensä uskottavuuden lisääjänä: elegantiksi ja hillityksi kuvailtu Serafina tasapainotti miehensä prameilevaa tyyliä ja avusti tätä mitä eriskummallisimmissa silmänpöytätempuissa.

Pariskunta muutti Serafinan vanhempien ja veljen hoiviin, mutta Balsamon karkea kielenkäyttö ja tapa esitellä Serafinan paljasta pintaa eivät istuneet syvästi uskonnollisten sukulaisten pirtaan. Erään sangen kiivaaksi yltyneen riidan päätteeksi nuori pari suuntasikin omille teilleen.

Roomassa oleskelunsa aikana Balsamo oli ehtinyt ystävyystyä väärenntäjänä ja huijarina tunnetun Agliatan kanssa. Tämä opetti nuorta sulhoa väärenntämään kirjeitä, opiskelutodistuksia ja muita virallisia dokumentteja vastineeksi intiimistä kanssakäymisestä Serafinan kanssa.

Pariskunta ei päässyt nauttimaan järjestelystään kovin pitkään, sillä Balsamon harjoittamat vekseleiden väärennöspuuhat ajoivat heidät jälleen liikekannalle. Oma vaikutuksensa oli myös sillä, että inkvisitio oli alkanut epäillä Balsamoa kerettiläisyydestä.

Varaton nuoripari matkasi Etelä-Ranskaan, missä Casanova-kin sai kokea kaksikon metkut nahoissaan. Hurmuri näet huomasi Serafinan kanssa lirkutellessaan, että hänen kukkaronsa oli kadonnut lähistöllä pyörineen epäilyttävän, Balsamoa ulkonäöltään kovasti muistuttavan pyhiinvaeltajan matkaan. Hän kertoi törmänneensä pariskuntaan vuosia myöhemmin uudelleen Venetsiassa, mutta tällä kertaa nämä esittivät aristokraatteja.

Balsamon ja Serafinan tie vei seuraavaksi Espanjaan, missä varakas kauppias Anselmo de la Cruz otti Serafinan rakastajattarekseen ja maksoi Balsamolle tämän visiiteistä. Balsamo käytti rahat topaaseihin, jotka aikoi myydä myöhemmin Lontoossa.

Vuonna 1771 englantilaiskaupunkiin saapunut pariskunta sai huomata, että toisinaan jallittajatkin joutuvat maistamaan omaa lääkettään. Topaasit katosivat nopeasti huijareiden ja varkaiden matkaan, ja rahojen loputtua velat alkoivat painaa päälle. Balsamo passitettiin niiden takia lukemaan hetkeksi tiilenpäitä. Serafina löysi pelastajan Kentissä aikoinaan vaikuttaneen mahtisuvun viidennestä baronetista Sir Edward Halesista, joka kuittasi Balsamon velat ja pestasi tämän toteuttamaan seinämaalauksen Canterburyn lähellä sijaitsevaan maaseutuasuuntoonsa.

Balsamo oli kuitenkin huomattavasti etevämpi väärentäjä kuin uuden luoja, joten työnjälki jätti paljon toivomisen varaa. Kun Hales sai vielä kuulla, että hänen tyttärensä oli ajautunut Balsamon pauloihin, miehen hyväntahtoisuus karisi kuin Suomen mitalitoiveet naisten viestin ankkuriosuudella Val di Fiemessä vuonna 2013. Balsamo ja Serafina ottivat seuraavaksi suunnan Ranskaan.

Siellä Balsamo tienasi elämää pidentävillä ja kauneutta tuovilla eliksiireillään ja huijasi varakkaita väittämällä kykenevänsä tuottamaan kultaa ja pidentämään ikää alkemian keinoin. Pian edessä oli kuitenkin virkavallan ja velkojien aiheuttaman paineen sanelema muutto Italiaan, minkä jälkeen pariskunta kävi ottamassa vauhtia Maltalta ja päätyi kiertelemään ympäri Ranskaa, Espanjaa ja Portugalia. Näillä reissuilla Balsamo sai kerrytettyä sen verran pesämunaa, että uusi yritys Britanniassa alkoi tulla ajankohtaiseksi.

Sumuisilla saarilla Balsamo heittäytyi täysillä showbisneksen viettelevään virtaan ja alkoi rakentaa itselleen imagoa suurena maagikkona. Yksi ensimmäisistä toimenpiteistä oli taitelijanimen valinta. Erinäisiä titteleitä ja nimiä reissun varrella kokeillut Balsamo päätyi kutsumaan itseään kreivi Alessandro di Cagliostroksi. Komealta kalskahtava titteli, ääretön pokka ja järkähtämätön itseluottamus upposivat kohdeyleisöön siinä määrin tehokkaasti, että maineen kiiriessä häntä suositeltiin jopa diplomaatti-keksijäsuuruus Benjamin Franklinin henkilökohtaiseksi lääkäriksi.

Cagliostron elämäntyö oli kallis, ja hän selitti vaurautensa perustuvan tuntemiinsa salaisuuksiin. Hän muun muassa edelleen väitti pitävänsä hallussaan reseptiä kullan valmistamiseen. Todellisuudessa rahoitus tuli Maltan ritarikunnalta vastineeksi ruusuristiläisyyden promotoimisesta.

Lontoossa uudelleensyntynyt Cagliostro vihittiin vapaamuurariksi huhtikuussa 1776, ja seremonian toimitti joidenkin tarinoiden mukaan henkilöllisyyttään kuin sukkiaan vaihtanut ja hovijuonittelijaksikin tituleerattu kreivi Saint-Germain. Kuten Cagliostron edesottamuksia yleensä, tämänkään tarinan todenperäisyyttä ei ole voitu täysin vahvistaa historiankirjoista.

Se on kuitenkin varmaa, että pian tämän jälkeen Cagliostro alkoi perustaa omia muurariloosejaan ja matkusteli vaimoineen

vielä saman vuoden lopulla ympäri Eurooppaa etsien jäseniä omalle ”egyptiläiselle vapaamuurariliikkeelleen”. Hän kutsui loo-seihin aatelista sekä perusti omia looseja myös naisille.

Tuolloin sähköoppi oli vielä lapsenkengissään ja herätti kansan keskuudessa suurta hämmennystä. Monet nykyään sähkön tuottamiksi tiedetyt ilmiöt miellettiin paremman selityksen puutteessa yliluonnollisiksi niin rahvaan kuin sivistyneistönkin keskuudessa. Caglioston kaltaiset opportunistit eivät epäröineet hyödyntää valistuksen puutetta esitellessään omia ”maagisia voimiaan”.

Cagliostro ei myöskään epäröinyt sepittää taustojaan. Hän väitti syntyneensä Arabian Medinassa vuonna 1749 ja matkustelleensa nuorena itämailla muun muassa Mekassa ja Kairossa. Omien sanojensa mukaan hän oli ollut myös Alhotas-nimisen tietäjän opissa. Kyseisen hahmon olemassaolo on yleisesti kyseenalaistettu, mutta ranskalainen tiedemies ja kirjailija Louis Figuier piti tietäjää todellisena henkilönä, josta löytyi myös todistusaineistoa Rooman inkvisitiolta. Figuierin mukaan Alhotas oli kemian saralla varsin etevä maagikko ja lääkäri, jolla oli hallussaan useita muinaisia arabialaisia kirjoituksia.

Olipa Caglioston vaikutteet imetty kuvitteelliselta tietäjältä tai uutettu omasta ylivilkkaasta mielikuvituksesta, hänestä itsestään kuoriutui Englannissa suosittu ennustaja. Hän muun muassa povasi oikeita lottonumeroita salaisella järjestelmällään. Caglioston residenssissä riitti vilinää, kun lukuisat vieraat pyrkivät audienssille suuren maagikon luo.

Suosio alkoi herättää huomiota muiden kelmien keskuudessa, sillä nämä janosivat samoille apajille. Kilpailijat keksivät syyttää Cagliostroa noituudesta päästäkseen käsiksi tämän salaisuuksiin. Haastajien nakellessa kapuloita rattaisiin Caglioston rahat alkoivat upota oikeudenkäyntikuluihin ja mystisyyden aura rakoili. Lopulta suuri kreivi Cagliostro näyttäytyi vain yhtenä rivihuijarina muiden joukossa.

Häväisty Cagliostro poistui vaimoineen Englannista häntä koipien välissä ja pyrki paikkaamaan mainettaan itäisessä Euroopassa, jossa tarkoitus oli pyrkiä ujuttautumaan paikallisten hallitsijoiden suosioon. Vuonna 1779 Baltian Kuurinmaalla liikkuneen maagikon kohteeksi valikoitui Venäjän keisarinna Katariina. Liehittely ei kuitenkaan vedonnut valistuneeseen hallitsijaan, vaan Preussin vakoojaksi syytetty Cagliostro sai lähteä Pietarista jo seuraavana vuonna tuli hännän alla.

Oli Cagliostro kuitenkin onnistunut tekemään keisarinnaan sen verran syvän vaikutuksen, että tämä tilasi myöhemmin kaikkiaan kolme erillistä huijarimaagikosta varoittavaa komediaesitystä.

1780 Cagliostro ja Serafina asettuivat Strasbourgiin, missä he majailivat vapaamuurarikollegan kotona. Siellä Cagliostro keskittyi köyhien ja vähäosaisten auttamiseen eikä edes huolinut palkkioita palveluistaan. Vaikka kyseessä olikin jälleen yksi keino kiemurella tiensä takaisin ylhäisöpiireihin, Cagliostro osoitti aitoa kiinnostusta ”potilaitaan” kohtaan. Hän oli vilpittömän vakuuttunut, että sairaudet juonsivat juurensa ihmisen mieleen, ja mikäli se ei ollut terve, ongelma heijastui myös ruumiiseen.

Parantajana alkoi virrata sen verran runsaasti väkeä, että hän joutui muuttamaan suurempaan asuntoon. Otti hän toki vastaan myös varakkaampia asiakkaita. Erityisesti pankkiiri Jacques Sarasinin vaimon toipuminen mystisestä kuumesairaudesta toi Cagliostrolle paljon palstatilaa pariisilaislehdissä.

Parannustempausten ohella Cagliostro oli palannut myös vapaamuuraritoiminnan pariin. Kuulusimman loosinsa hän perusti Ranskan Lyoniin loppuvuodesta 1784. La Sagesse Triomphantesta muodostui suurloosi, joka pyrki haalimaan jäsenikseen vauraita aatelisia, aristokraatteja ja muita silmäätekeviä.

Tammikuussa 1785 Cagliostro ja Serafina matkustivat astmasta eroon pyrkivän kardinaali Louis de Rohanin pyynnöstä

Pariisiin ja jäivät niille sijoilleen. Cagliostro tienasi elantonsa kauppaamalla aatelistolle ihmeitä tekeviä eliksiirejä ja nautti mainetta ihmeparantamisen mestarina.

Tavoilleen uskollisena mies ei malttanut pitää matalaa profiilia vaan sotkeutui de Rohanin kautta kuningatar Marie Antoinetten mainetta mustanneeseen kaulakoruskandaaliin.

Kuningattaren suosiota ja korkeaa hallitusvirkaa tavoitellut kardinaali ei näet tavannut kaihtaa keinoja saavuttaakseen haluamansa. Elostelunsa takia Itävallan-suurlähettilään pestistä lähtöpässi saanut de Rohan törmäsi kiristäjänä ja huijarina uransa luoneeseen Jeanne de Valois-Saint-Rémyyn. Tämä esiintyi kreivitär de la Mottena, vaikka henkilöllisyys oli hänen aviomiehensä Nicholas de la Motten seipittä. Kreivitär joka tapauksessa väitti olevansa kuningattaren sydänystävä ja vakuutti tämän olevan kiinnostunut kardinaalista romanttisessa mielessä.

Kreivitär tarjoutui välikädeksi kirjeenvaihdossa, jonka toinen osapuoli ei ollut suinkaan kuningatar vaan de la Motten entinen rakastaja Rétaux de Villette. Huijauksessa mentiin niinkin pitkälle, että de Rohan tapasi kirjeystävänsä yöllä Versaillesin palatsin puistossa. Kuningattaren sijaan häntä oli vastassa tämän kanssa runsaasti yhteisiä piirteitä omaava kurtisaani Nicole d'Oliva, joka sai esityksestään 15 000 livren palkkion. Cagliostro oli vielä tapaamisen alla valmistellut kardinaalia ennustuksilla, joiden mukaan onni odotti aivan kulman takana. De Rohan nieli syötin koukkuineen päivineen.

Tapaamisen jälkeen kuningatar alkoi pyytää kardinaalilta rahaa salassa pidettävään hyväntekeväisyystoimintaansa. 21. tammikuuta 1785 kreivitär de la Motte esitti kardinaalille, että kuningatar haluaisi ostaa kuningas Ludvig XV:n vuonna 1772 rakastajattarelleen Madame du Barrylle teettämän timanttikaulanauhan. Kardinaali suostui maksamaan 1,6 miljoonan livren kauppasumman neljässä erässä.

Kun ensimmäistä maksuerää ei kuulunut, jalokivikauppiat kääntyivät suoraan kuningattaren puoleen, jolloin kuvio alkoi paljastua. Kardinaali de Rohan vangittiin Versaillesissa draamatisesti kesken saarnan 15. elokuuta 1785 ja passitettiin Bastiljiin. Häväistyn miehen poliittinen vaikutusvalta romahti ja virkauraputki tyssäsi niille sijoilleen. Hän eli kardinaalin statuksensa turvin hiljaiseloa elämänsä loppuun saakka.

Kreivitär de la Motten katsottiin syyllistyneen huijaukseen ja hänet määrättiin piiskattavaksi. Lisäksi hän sai polttomerkityn V-kirjaimen kumpaankin olkapäähänsä. Merkit kuvasi hänen rikoksensa laatua: *voleuse* tarkoittaa varasta. Kaiken kukkuraksi hänet suljettiin eliniäksi prostituoiduille tarkoitettuun Pitié-Salpêtrièren sairaalaan. Hän onnistui kuitenkin pakenemaan Lontooseen kaleeriorjaksi tuomitun miehensä kanssa. Cagliostro puolestaan päätyi lukemaan tiilenpäitä Bastiljin vankilaan.

Yhdeksän kuukauden vankeusjakson jälkeen Cagliostro vapautettiin todisteiden puutteessa, mutta hänet päätettiin varmuuden vuoksi karkottaa Ranskasta. Maan kuningashuonetta ravistelleeseen skandaaliin sotkeutuminen oli nimittäin synnyttänyt epäilyksiä, että maagikko olisi mukana vallankumousoiminnassa.

Trenton piispan luo matkustanut Cagliostro joutui jatkamaan pian matkaansa, kun Itävallan valaistunut keisari Joseph sai vihiä hänen hämärästä menneisyydestään. Maagikon tie vei takaisin Englantiin, missä häntä pidettiin väärinymmärrettynä tyrannian uhrina ja suuremman luokan julkkiksena.

Vastaanotosta rohkaistuneena Cagliostro vaati korvauksia Ranskan kuningashuoneelta ja julkaisi Ranskan kansalle osoitetun avoimen kirjeen, jossa kertoi Bastiljissa kokemastaan karusta kohtelusta ja osoitti Ranskan kuningashuoneen epäilyt todeksi peräänkuuluttamalla vallankumousta.

Cagliostron viestin saadessa vastakaikua kanaalin molemmin puolin Ranskan ja Englannin hallinnot päättivät käydä

vastatoimiin. Ne käynnistivät häpäisykampanjan, jonka puitteissa Cagliostrosta alettiin julkaista vähemmän mairittelevia lehtiartikkeleita. Muiden muassa skandaalijournalisti Charles Théveneau de Morande väitti kreivi Cagliostron olevan todellisuudessa tavan puijari nimeltään Giuseppe Balsamo. Tämä kiisti syytökset englantilaisille osoittamallaan avoimella kirjeellä.

Morande joutui vetämään sanansa takaisin ja pahoittelemaan julkisesti väitteitään, mutta vahinko oli ehtinyt jo tapahtua. Jälleen kerran maineensa menettänyt ja varaton Cagliostro muutti Sveitsiin, mutta tällä kertaa ilman vaimoaan, joka jäi Englantiin hoitamaan pariskunnan asioita.

Koska ihmeeparantajan ura oli jäissä, Cagliostro päätti Serafinan neuvosta palata Roomaan ja jatkaa työtään egyptiläiseen mystiikkaan nojaavan vapaamuurariliikkeen parissa.

Eräässä kokouksessa oli paikalla Lucantonio Benedetti, jonka kuvauksen mukaan Cagliostro oli lyhyt, vanttera, leveäharteinen ja isopäinen. Miehen lyhyet ja kiharat tummat hiukset oli suittu taakse ja läpituokeva katse herätti yleisössä pelkoa.

Cagliostron Porta Pincianan läheisyydessä sijaitsevan huvilan seinille oli maalattu ja ripustettu erinäisiä symboleja sekä egyptiläisiä, assyrialaisia ja kiinalaisia jumalkuvia. Yhdellä seinällä oli teksti: *Sum, quidquid fuit, est et erit nemoque mortalium mihi adhuc velum detraxit*, suomeksi ”Olen se joka oli, on ja tulee olemaan, eikä kukaan kuolevainen ole vetänyt verhoa edestäni”.

Seinän edessä oli alttari, jota peittävän mustan kankaan päällä oli pääkalloja, balsamoituja apinoita, lasipulloihin sullottuja eläviä käärmeitä, pöllöjä, vanhan näköisiä pergamentteja, alkemistien upokkaita, saviruukkuja, amuletteja, pulveriaستioita sun muuta maagisten voimien parissa operoivan mystikon imagoon sopivaa tilpehööriä.

Salin täytyttyä Cagliostro materialisoitui yleisön eteen kaunis ”kreivittärensä” vanavedessään. Tarinat olivat lennokkaampia

kuin soittoruokala Roskapankissa puoli kahdelta sunnuntaiaamuna. Cagliostro muisteli seikkailujaan Egyptin Memfisissä faarao Thutmosiksen aikoihin, kertoi olleensa paikalla Kristuksen muuttaessa veden viiniksi, väitti olevansa kuolematon ja lupasi tehdä ihmeitä vielä samaisen yleisön edessä.

Suggestio eli vahvana, sillä esityksensä aikana Cagliostro muutti karahvillisen vettä Orvieton viiniksi, juotti yleisölle punan kasvoille nostattavia eliksiirejään ja suurensi Ranskan lähettilään kardinaali de Bernis'n sormuksen kiven. Tämä tosin kummasteli muutamaa tuntia myöhemmin hurmoksesta toivuttuaan, kuinka hely oli onnistunut kuin taikaiskusta palautumaan takaisin alkuperäisiin mittoihinsa.

Cagliostron ”meediatar” julisti, että Bastiljia tulee kohtaamaan hävitys ja kuningas menettää päänsä. Istunnon jälkeen Cagliostro jatkoi tietävästi vielä viikkokausia Ranskan vallankumouksen propagoimista.

Tilanne oli tulenarka, sillä kirkko oli julistanut sodan vapaamuurariutta vastaan ja leirit olivat napit vastakkain. Vapaamuurarit piilottelivat ja levittivät sanomaansa maan alla, ja kirkko tehosti puhdistustaan pelätessään Ranskassa nähtyjä kapinoita. Cagliostron tyyli oli kaikkea muuta kuin hienovarainen.

Se ei kuitenkaan koitunut valekreivin kohtaloksi, sillä kohtalon kelloja kumisuttava taho löytyi lopulta paljon lähempää.

Nimittäin Serafina, joka oli edelleen läheinen perheensä kanssa, tunsu Roomaan palattuaan velvollisuudekseen tunnustaa syntinsä Rooman inkvisitioon kuuluvalla papille. Hän oli saanut tarpeekseen kaltoinkohtelusta, veloista, skandaaleista, syytöksistä, pakoreissuista ja häpeästä. Hän halusi vain palata takaisin perheensä pariin, mennä uusiin naimisiin ja elää tavallista elämää katolisten oppien mukaisesti.

Niinpä Serafina ryhtyi inkvisition vakoojaksi. Hän kirjasi tarkasti ylös kaikki Cagliostron rienaavat ja harhaoppiset lausunnot

ja raportoi ne eteenpäin. Serafinan tarkoituksena oli kerryttää miestä vastaan tarpeeksi todistusaineistoa, jotta voisi viimein vapautua tämän kahleista.

Kun alkoi kiiriä sana, että Bastilji oli vallattu ja Ludvig XVI ja Marie Antoinette tutisivat valtaistuimillaan, Cagliostro alkoi haaveilla paluusta Ranskaan suurena vallankumoussankarina. Tämä oli omiaan huolestuttamaan Serafinaa, joka näki suunnitelmiansa murenevan silmiensä edessä. Hän päätti jouduttaa todistusaineiston luovutusta.

Cagliostro pidätettiin Serafinan lausuntojen perusteella 27. joulukuuta 1789 ja kyydittiin Castel Sant'Angelon tyrmään, jossa häntä odotti 15 kuukauden kidutus- ja kuulustelurupeama. Valekreivi ei kuitenkaan ollut ainoa, joka tuli juonitteluhankkeen puitteissa petetyksi, sillä Serafinakaan ei lopulta päässyt nauttimaan kovasti janoamastaan vapaudesta. Palkkioksi yhteistyöstä nuori nainen teljettiin tylästi trastevereläiseen luostariin, eikä hänestä enää sen koommin kuultu.

Omassa tyrmässään viruessaan Cagliostro tarttui – kolme vuosisataa etuajassa – nykypäivänä sangen suosittuun true crime -kirjallisuuden lajityyppiin ja kirjoitti puolustuspuheenvuoron, jolla vahvisti legendaansa ja sai ainakin osan rahvaan ja lehdistön sympatioista puolelleen. Vankeudesta huolimatta hän onnistui levittämään profetioita, joissa kyseenalaisti paavin vallan ja maalaili ilmoille apokalyptisia tulevaisuudenkuvia.

Kirkko pelkäsi miehen jatkavan vallankumouspyrkimyksiään vielä kalterien takanakin, joten hänet eristettiin ja kaikki kommunikaatio ulkomaailman kanssa katkaistiin tyystin. Vanginvartijat kuitenkin lankesivat edelleen Cagliostron lumoukseen: ne, jotka eivät olleet karismaattisen hahmon vietävissä, pelkäsivät tämän langettavan jonkinlaisen muinaisen kirouksen heidän ylleen.

Ajat vankeudessa olivat kuitenkin kovat, eikä Cagliostro lopulta kestänyt loppusijoituspaikkansa maanalaisessa tyrmässä

viittä vuotta kauempaa. Hän menehtyi 52-vuotiaana vuonna 1795. Vallankumoukselliset joukot saivat pettyä pahemman keran saapuessaan kaksi vuotta myöhemmin Urbinoon etsimään sankariaan.

Koska Cagliostroilta oli evätty oikeus kirkolliseen hautapaikkaan, hänen viimeinen leposijansa on edelleen arvoitus. Erään tarinan mukaan puolalaisten ja ranskalaisten vallankumouksellisten vapauttamat vangit tiesivät, mihin Cagliostron maalliset jäännökset oli kätkeyty. He johdattivat joukot haudalle, missä konkkaronkka yksissä tuumin kaivoi ruumiin ylös ja nautti Cagliostron muistolle viiniä suoraan tämän kallosta.

New Forestin jouluankeuttajat (2008)

*Mihin tarvitaan Grinchiä, kun maailma on
täynnä häikäilemättömiä liikemiehiä?*

Ah, joulukuuh. Tuo vuoden lumoavin ajanjakso, jolloin ilma suorastaan kihisee rauhaa, rakkautta ja ihmisten välistä hyvää mieltä ja harmoniaa. Piltit odottavat malttamatomina kuusen alle koottujen lahjojen kuoriutumista papereistaan, ja vanhemmat pääsevät parantamaan maailmaa höyryävien hehkuviinituopposten äärellä.

Mikä voisikaan olla parempi tapa sukeltaa joulun taianomaiseen tunnelmaan kuin pälistellä miltei lumettomassa aitauksessa surkeina värjötteleviä poroja? Ehkäpä seuraamalla sivusta, kun kaksi isää ottaa toisistaan nyrkein mittaa piparkakkutalossa? Tai kiihtynyt äiti lävyyttää mojavon litsarin tontun valmiiksi punoitavalle poskelle lasten vollottaessa kuorossa samaan aikaan, kun stressaantunut joulupukki imee posket lommolla röökiä bajamajan nurkalla?

Kaikkia edellä mainittuja joulun ihmeitä päästiin todistamaan Southamptonissa alkutalvesta 2008, jolloin antamisen juhla paljastui jälleen yhdeksi ottamisen ja oman edun ajamisen ilmentymäksi.

Tapahtumat saivat alkunsa, kun Englannin etelärannikolla sijaitsevan kaupungin paikallislehdissä alkoi syksyn mittaan ilmestyä varsin lavealla pensselillä maalailevia mainoksia ”talven